

איראן: גיאוגרפיה, היסטוריה וחשיבות עולמית

מבט מעמיק על הרפובליקה
האסלאמית במאה ה-21

תעודת זהות לאומית

שפה ודת: פרסית
פרסית (רשמית);
אסלאם שיעי
(כ-90% מהאוכלוסייה)

שטח: 1.65
מיליון קמ"ר
(המדינה ה-17
בגודלה בעולם)

בירה:
טהראן

משטר: רפובליקה
אסלאמית עם הנהגה
תאוקרטית

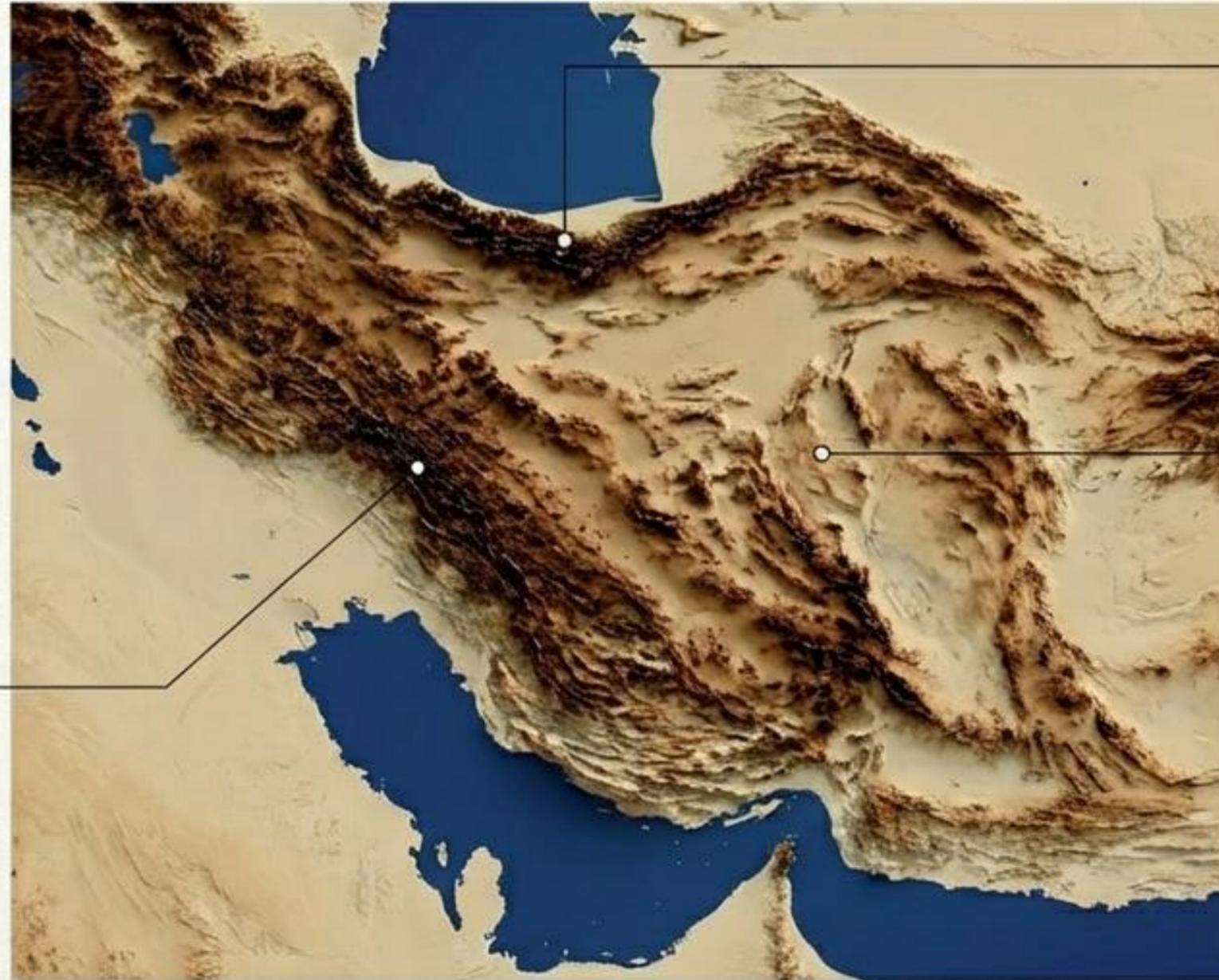
אוכלוסייה:
כ-92 מיליון נפש
(הערכה)

מיקום אסטרטגי וגבולות

הטופוגרפיה של איראן

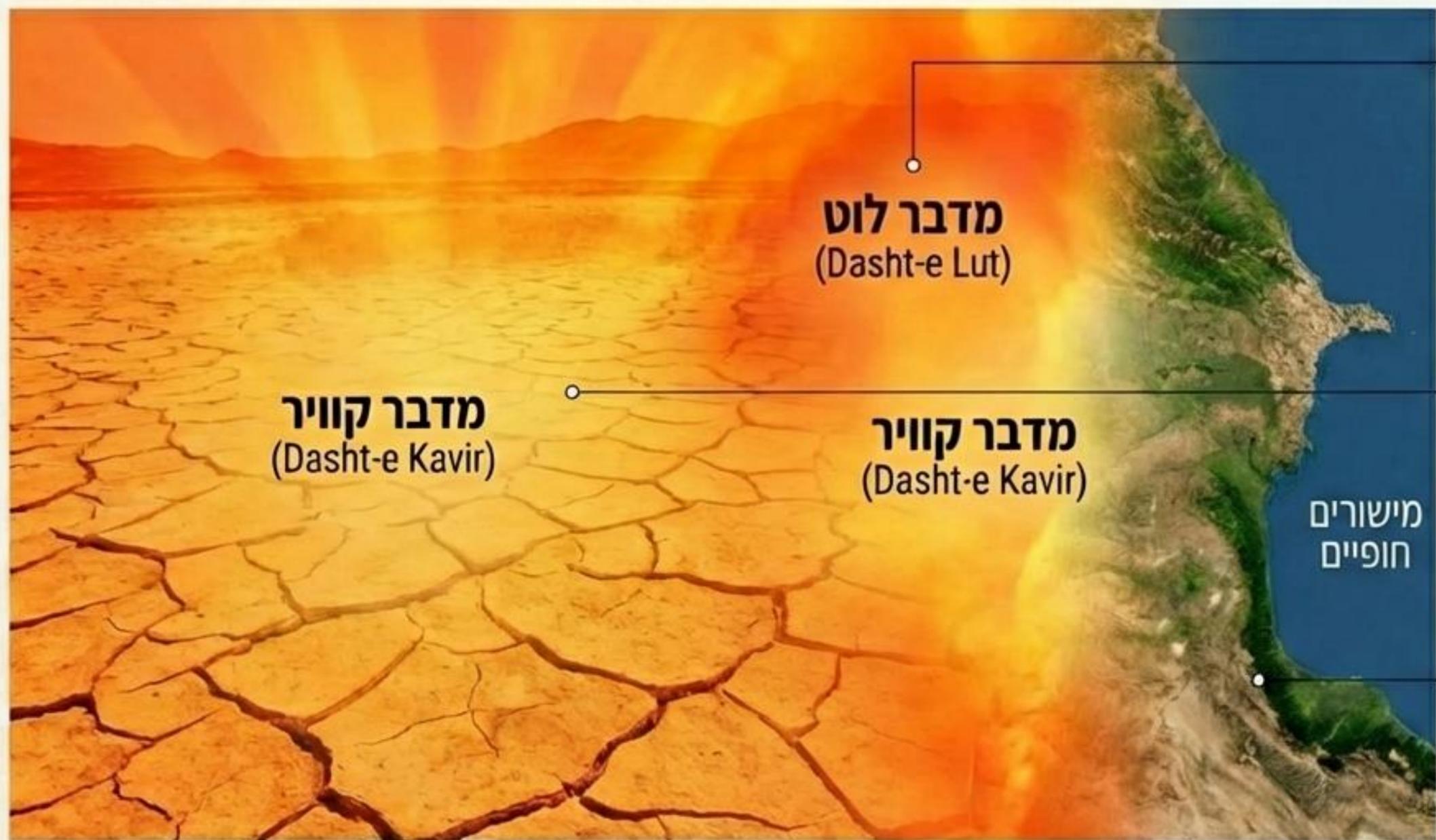

רכס אלבורז (צפון):
כולל את הר דמאונד
(5,610 מ'), ההר
הגבוה באיראן.

הרמה האיראנית:
רוב שטח המדינה הוא
רמה הררית גבוהה
ומדברית.

רכס זגרוס (מערב):
משתרע לאורך גבול
עיראק ומהווה מחסום
טופוגרפי משמעותי.

אזורי המדבר והקיצון

מדבר לוט (Dasht-e Lut):
נחשב לאחד המקומות החמים בעולם.

מדבר קוויר (Dasht-e Kavir):
אזור צחיח במרכז ובמזרח המדינה עם אוכלוסייה דלילה מאוד.

מישורים חופיים:
המישור הצפוני (הים הכספי) שופע צמחייה, לעומת הדרום החם והלח.

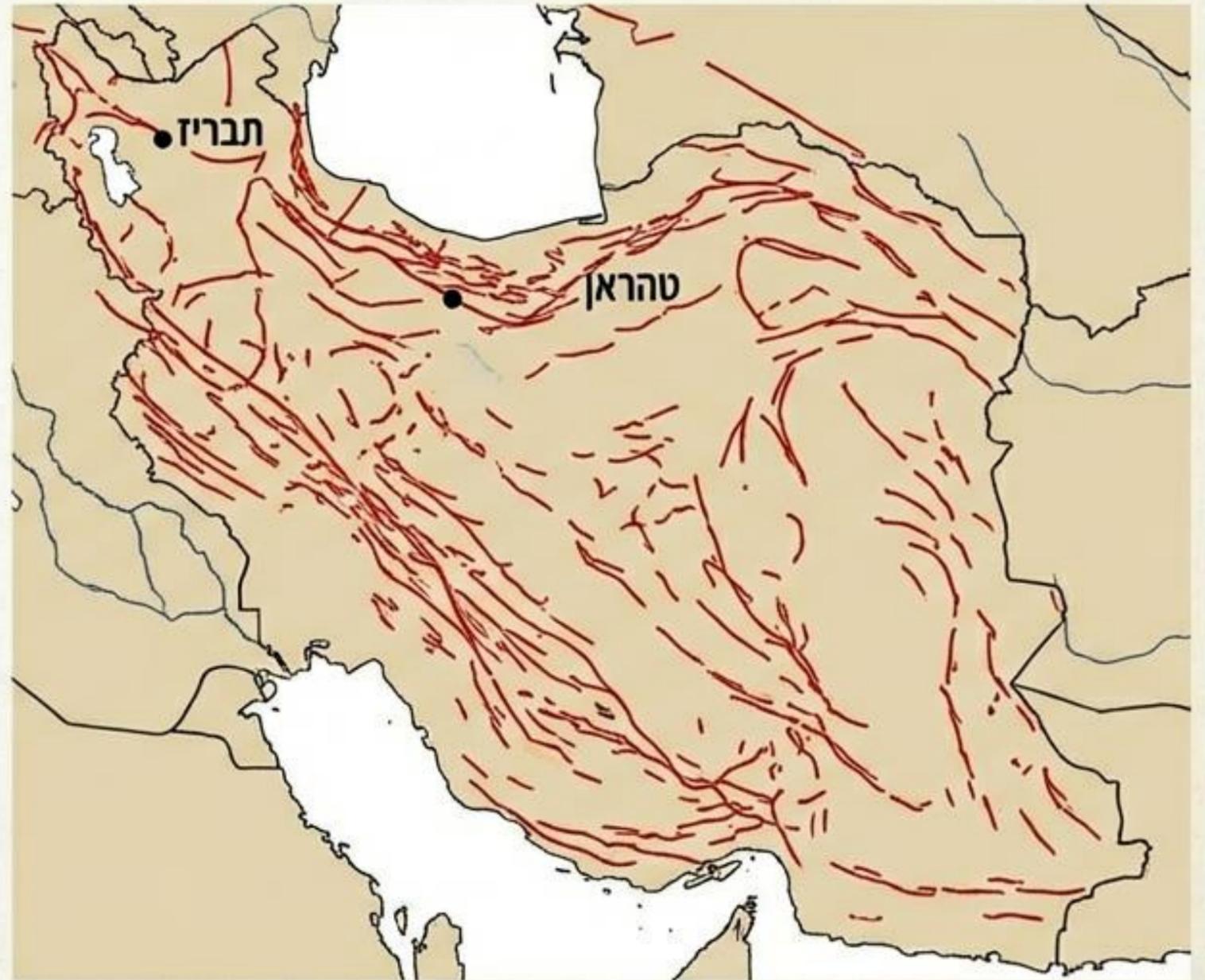
גיאולוגיה וסכנות טבע

פעילות טקטונית

איראן ממוקמת על קו שבר טקטוני פעיל.

רעידות אדמה

מיקומה הגיאולוגי הופך אותה לאחת המדינות המועדות ביותר לרעידות אדמה חזקות בעולם.

מפרס העתיקה ועד הכיבוש המוסלמי

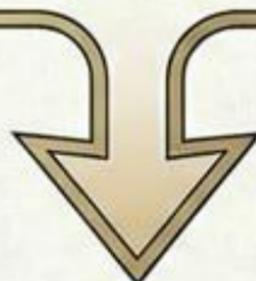

האימפריות הגדולות:
האחמנית (נוסדה ע"י
כורש)
והסאסאנית.

פרספוליס: בירת
האימפריה הפרסית
העתיקה (סביב
(סביב 560 לפנה"ס).

נקודת מפנה:
כיבוש מוסלמי במאה
ה-7 לספירה
לספירה והפיכתה
למדינה מוסלמית.

מהשושלות המוסלמיות לעידן המודרני

המהפכה האסלאמית והרפובליקה

מהפכת 1979: נפילת השאה ועליית האייתוללה חומייני לשלטון.

מלחמת איראן-עיראק (1980-1988): עיצבה את דמותה של איראן המודרנית וביצרה את שלטון המהפכה.

ערים מרכזיות

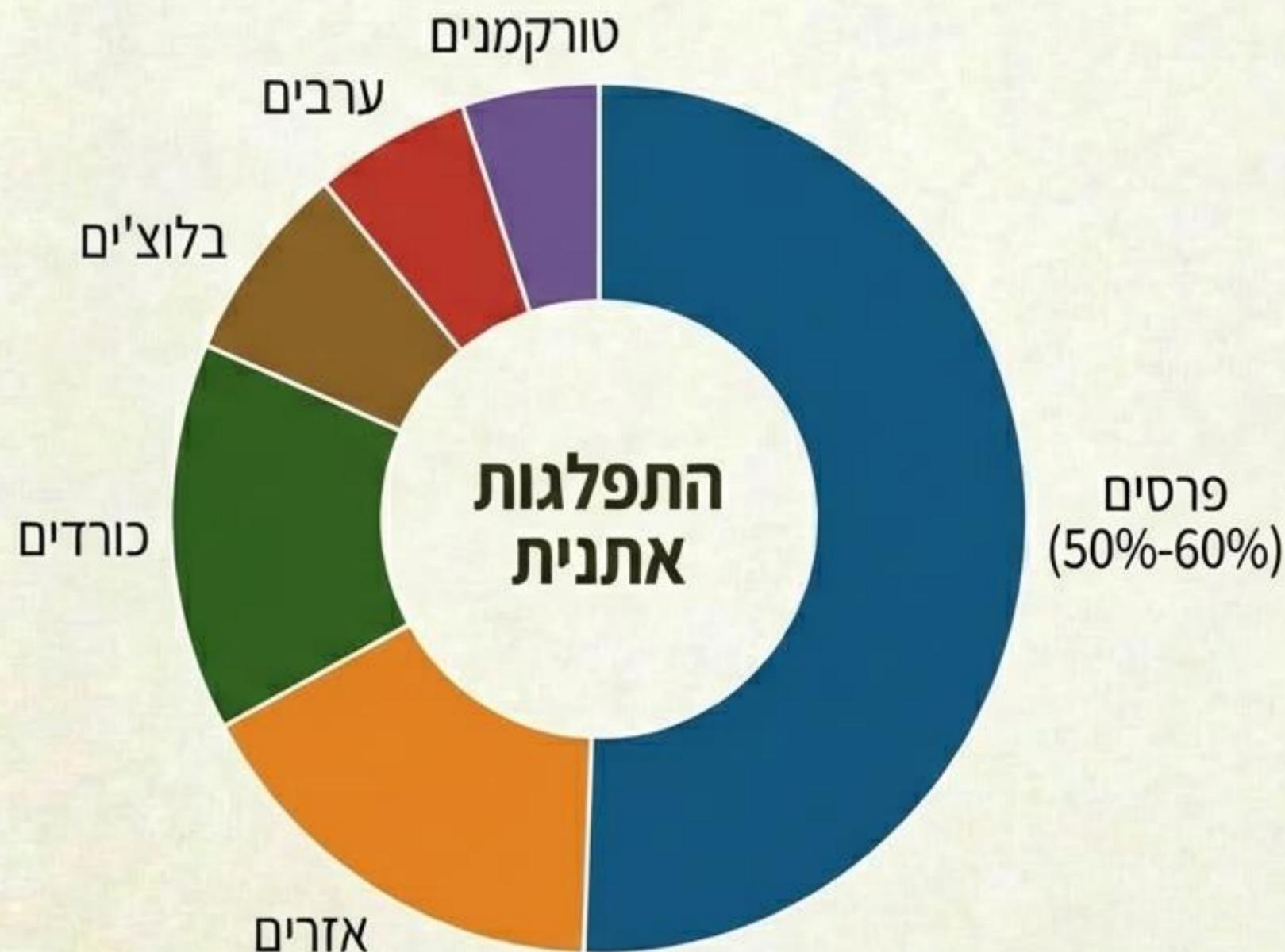
משהד: העיר השנייה בגודלה; עיר קדושה לשיעים.

שיראז: עיר הגנים, השירה והיין.

טהראן: הבירה והמרכז הכלכלי (כ-9 מיליון תושבים).

איספהן: מרכז הרכז היסטורי ואדריכלי של האימפריה הספוויית.

פסיפס אתני ודתי

דת: רוב שיעי מוחץ
(90%)

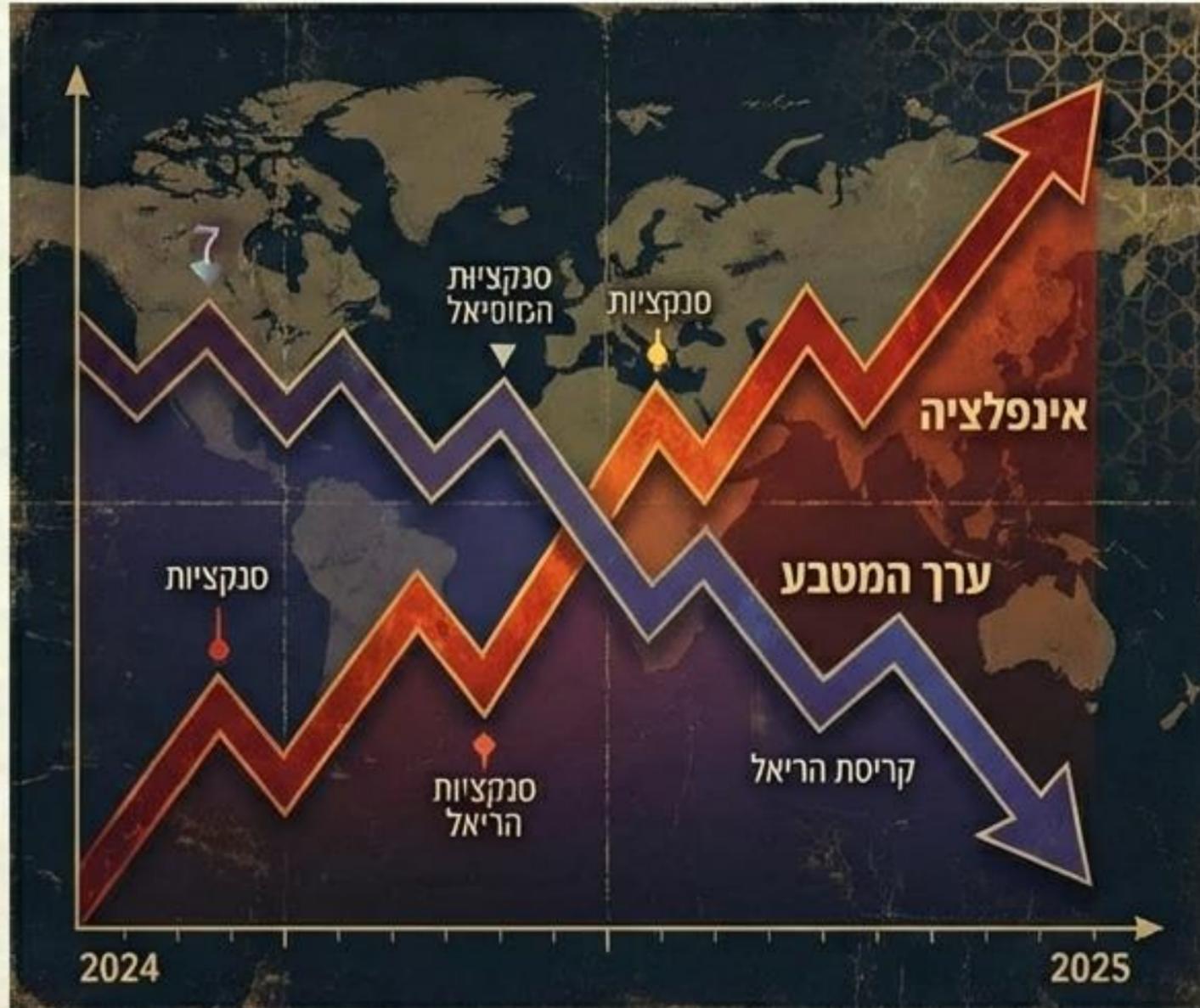
מיעוטים: סונים, נוצרים,
יהודים וזורואסטרים.

מעמד האישה והחברה המודרנית

- **חוק ומשפט:** חוקה אסלאמית המטילה חובת חיג'אב ואפליה חוקית.
- **שינוי חברתי:** פעילות פמיניסטית גוברת הנתקלת בדיכוי שלטוני.
- **הון אנושי:** תופעת 'תת-תעסוקה' - בוגרי אוניברסיטאות רבים עובדים בעבודות פשוטות.

כלכלה תחת לחץ (2025-2024)

- **משבר עמוק:** שילוב של סנקציות בין-לאומיות, אינפלציה (כ-45% ב-2024) ושחיתות.

- **המטבע:** הריאל איבד מעל 80% מערכו בעשור האחרון.

- **עוני:** מעל 30% מהאוכלוסייה חיה מתחת לקו העוני.

משאבי אנרגיה

- **נפט וגז:** כ-80% מהכנסות הייצוא מגיעות מאנרגיה; איראן מחזיקה בכ-10% מעתודות הנפט בעולם.
- **גז טבעי:** מקום שני בעולם בעתודות בעתודות (אחרי רוסיה); שדה 'פארס הדרומי' הוא מהגדולים בעולם. בעולם.

חקלאות

- **הפיסטוק האיראני:** איראן היא מיצרנית הפיסטוק המובילות בעולם (300-350 אלף טון בשנה).
- **תחרות עולמית:** ארה"ב (קליפורניה) היא המתחרה העיקרית.
- **גידולים נוספים:** חיטה (לצורך עצמאות תזונתית), תמרים וכותנה.

תעשייה ותשתיות גרעין

- **ייצור מקומי:** פיתוח תעשיית נשק (מל"טים, טילים), כימיה וטקסטיל בשל הסנקציות.

- **אתרי גרעין מרכזיים:** נתאנז (העשרה), פורדו (תת-קרקעי), בושהר (כור חשמלי) ואראק.

הבריתות המזרחיות

- **רוסיה:** שיתוף פעולה צבאי (ייצוא מל"טים) וכלכלי הדוק, במיוחד לאחר הפלישה לאוקראינה.
- **סין:** הסכם אסטרטגי ל-25 שנה (400 מיליארד דולר); שותפת הסחר הגדולה ביותר.

אתגרים לעתיד

- **זיהום אוויר:** בערים כמו טהראן הזיהום הוא מהגרוועים בעולם (כ-20,000 מקרי מוות בשנה).
- **שינויי אקלים:** התרוקנות אקוויפרים, מליחות קרקע והגירה פנימית של חקלאים לערים בשל הבצורת.